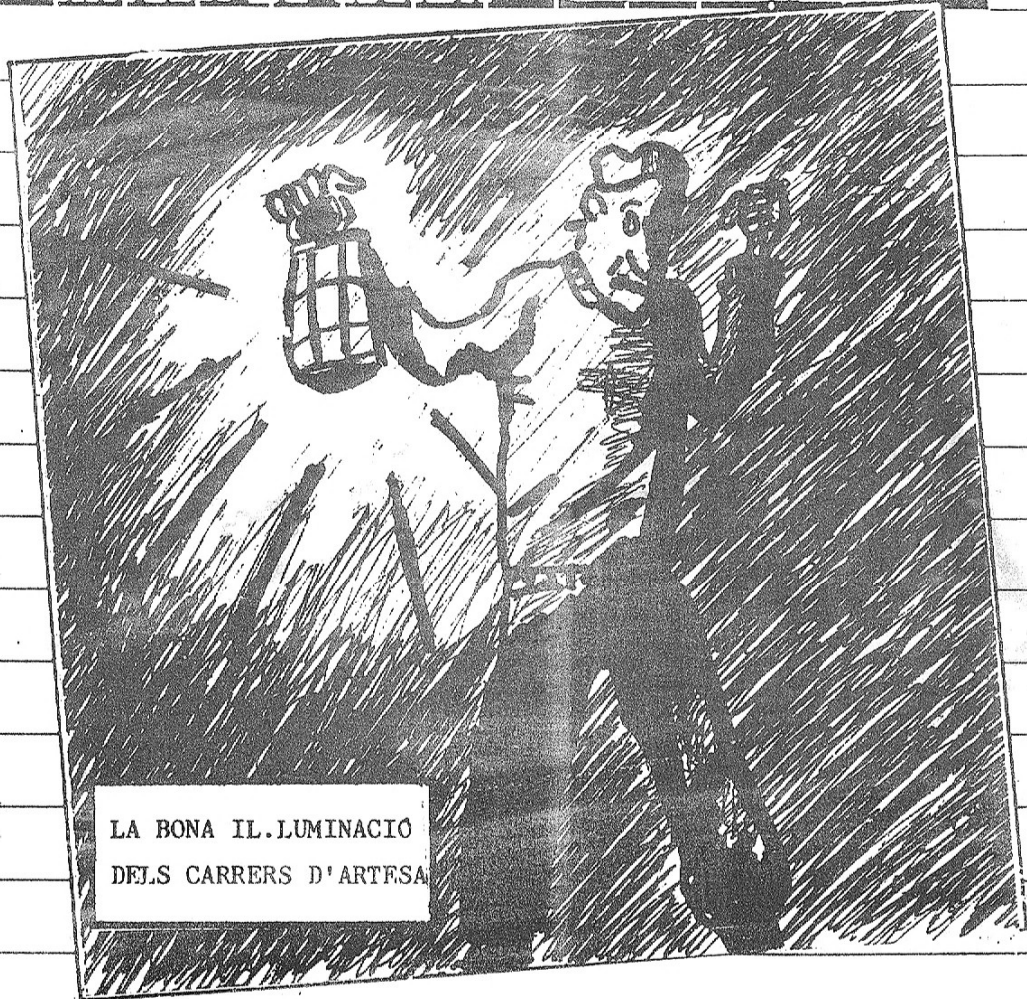
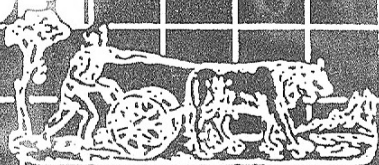

LA FEMOSA

ARTESA DE LLEIDA

LA BONA IL·LUMINACIÓ
DELS CARRERS D'ARTESA

SETEMBRE

NÚMERO 76

1986

PÒRTIC

Cada 11 de Setembre, a Barcelona, algun grup de nacionalistes radicals, causen això que, pels mitjans de comunicació, ens hem acostumat a dir "violència". La violència, aquest sentit imperiós d'exterioritzar tota la ràbia d'unes frustracions massa cops reprimides, es nota creixent d'any amb any tant amb nombre de persones com en radicalització de les seves reivindicacions. Aquesta puxança nacionalista l'hauríem de cercar amb aquests punts:

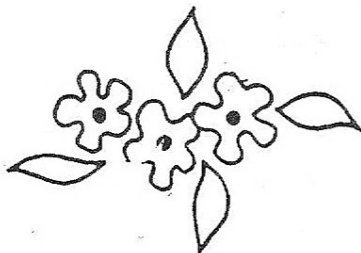
Com si fos una consigna sorgida de qui sap quins obscurs i potser, hipotètics poders tàctics, hem vist, aquests últims anys aigualir-se fins a extrems insospitats el sentiment de pàtria de les forces polítiques de Catalunya. Som lluny en el temps, però també en la intencionalitat quan els polítics catalans s'adreçaven al poble amb aquest mot: "Catalans!!". Tots els parlaments d'en Francesc Macià o en Lluís Companys i els altres polítics començaven sempre així. Ara, com va fer en Tarradelles, els polítics s'adrecen al poble amb un impersonal "Ciutadants de Catalunya", que si bé ens hi sentim identificats no té la força ni el sentit de ras i curt "Catalans".

Amb aquest canvi d'estil en la manera d'adreçar-se al poble dels nostres polítics, s'hi amaga tot un rosari de claudicacions silenciades una i altra vegada. Des d'allò de "som una nació" fins al "som una nacionalitat", per exemple. Tot va quedant deslluït fins a l'extrem d'anar esborrant, poc a poc,

la nostra identitat.

Qui som, on anem? ens preguntem cada 11 de Setembre, i cada cop la resposta es fa esperar més. Som ciutadants d'una nacionalitat d'Espanya. Som això que som i anem cap allà on l'atzar ens porti.

Cada cop el nostre sentiment de pàtria i el sentit de les nostres reivindicacions nacionals es van descolorint desubstanciant, esborrant del nostre panorama. El mot "catalans" sembla ara massa contundent per a que l'usin els nostres polítics i no és qüestió (i tant com no) que algú es pensi que anem a reivindicar drets inventats ara mateix pel simple plaer de fastiguejar els governants de Madrid. No, tot ha ésser suau cap to fort, cap gest agressiu... Prou sort tenim que encara ens deixen ser espanyols...

LA FEMOSA

• • REVISTA DE INFORMCIÓ LOCAL • •
EDITA AGRUPACIÓ CULTURAL "LA FEMOSA"
C. DEL CASTELL N. 23 ARTESA LLEIDA
DIPOSIT LEGAL N. L-264-1981
SEGONA EPOCA N. 76 SETEMBRE 1986

INDEX

	Pàgina
PORTIC	11
NOTES I NOTÍCIES	4
COMENTANT LA FESTA MAJOR	5
ANÀLISI ELECTORAL (capítol 2).	8
RAMBOCULTURA	13
LES PARIDES D'EN JOMAES (parèntesi d'estiu).	15
ENTRETENIMENTS	18
ESPIGANT (dades sobre l'evolució de la vida)	21
PER UN MUSEU ETNOGRÀFIC-4 (les eines de ferrer).	25
DARRERA DEL MIRALL (continuació)	30
HUMOR a les pàgines.	20 i 24

Els articles i opinions que apareixen a les planes de LA FEMOSA, reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

AMB EL SUPORT DE LA GENERALITAT

NOTES I NOTÍCIES

Dins dels actes de la FESTA MAJOR d'enguant, es van disputar campionats i concursos de diferents menes. Els guanyadors dels quals van estar:

VUITÉ CONCURS DE CASSOLES

Primer premi	Ramon Miquel
Segon premi	Carles Mir
Tercer premi	Gregori Solé
Categoria Juvenil	Colla "ANNA"
Premi millor prentació	Gregori Domènech

PRIMER CAMPIONAT DE PETANCA

.	Josep Simó
Primer Grup.	Josep R. Lecina
.	Joan Ribelles
.	Ismael Ribelles
Segon Grup	Juli Besora
.	Casemir Iglésias
.	Pere Besora i Bonet
Tercer grup.	Josep A. Rodríguez
.	Pere Besora fill

SEGON CAMPIONAT DE BUTIFARRA

Parella guanyadora	Lluís Solans i Manuel Anllés
Parella finalista.	Jaume Puig i Ventura Camera

PRIMER CAMPIONAT DE BITLLES

Primer amb 59 punts.	Joan Mestres
Segon amb 58 punts.	Marí Bonet
Tercer amb 57 punts.	Joan Olomí

COMENTANT

LA FESTA MAJOR

Ha passat la FESTA MAJOR i, ara, és l'hora de fer-ne una valoració:

Es difícil, penso, que amb el pressupost del que es disposa per a fer una festa major diferent cada any i alhora cada cop millor. Ja sabem que la gent espera més sempre i que molts cops queda decebuda si no s'organitza aquella cosa que a ella li agrada particularment, i per un altre costat sabem que mai no es fa res al gust de tothom. Dit això, m'agradaria parlar de la Festa Major d'enguany tal i com jo l'he vista; valorant allò que m'ha agradat i dient allò que no m'ha plagut. Penso que una crítica sincera només és possible si hom s'arrisca a dir la seva opinió. És això el que vull fer ara:

Tal i com es concebuda la festa major d'Artesa (des dels criteris dels organitzadors) totalment oberta per a tothom i gratuïta pels forasters en tots els actes (fins i tot el futbol) és molt possible que no en trobessim cap més per a fer comparacions. Des d'aquest punt de vista, doncs, la festa major d'Artesa resulta original, i dins de les seves limitacions pressupostàries, ben reeixida. No hem d'oblidar, però, que en ser una festa major que pretén ser popular, s'ha de deixar al marge els luxes de les grans orquestres, dels espectacles llampanants i de les figures de reconeguda fama, ja que això és la sangonella que pot escolar qualsevol pressupost.

Enguany, penso, s'ha caigut en el parany de contractar la

Maravella, enlluernats més pel seu prestigi (i pel fet que muda molt posar el seu nom a un programa) més que pels serveis que se n'esperava. La nostra festa major no ha de caure en la rutina que tota la festa giri entorn del ball, com es feia abans, o que s'esmerci amb orquestres i conjunts el 75 per cent de tot el pressupost.

Amb els diners que s'haurien pogut estalviar de la Maravella s'hauria pogut reforçar d'altres coses, com per exemple la cantada d'abaneres i el grup de grallers que, francament, van quedar ben fluixets.

Per una altra part no entenc com es va permetre fer tant de futbol (si és que parlem de fer festa major amb un partit, màxim dos, de futbol n'hi havia ben bé prou) i futbol que podrem veure cada diumenge mentre duri la temporada de lliga. Si el dissabte dia 30, el futbol s'hagués limitat a un partit, llavors la gent hauria pogut gaudir de la bellesa dels globus aerostàtics i enlairar-se amb ells una bona estona. Els globus diguem-ho de passada, van ser un estímul remarcable per la Festa Major, però com que tres partits de futbol es van menjar la tarda, als globus només els va quedar la foscor. A l'endemà el futbol també esborrà la demostració d'aeromobilisme que, per falta d'un buit a l'horari s'hagué de fer a la mateixa hora del futbol, ja que dos partits també duren una bona estona.

Tot, i seguint parlar de futbol m'agradaria remarcar el bon insert de fer la presentació de la plantilla de jugadors dels cinc equips del C.F. Artesa de Lleida, ja que això va donar vistositat al camp i alegria a tota la canalla que sortien per primera vegada amb la camiseta de l'Artesa.

No crec que sigui bo per la bona marxa de la festa major, fer tantes coses a la vegada. Penso que fóra molt millor limitad els actes i vetllar la qualitat dels que es fan.

He trobat també molt interessant el fer campionats locals de diferents esports (bitlles, petanca, botifarra i tir al plat sense deixar de fer el concurs de cassoles).

Em semblaria del tot correcte anar anumerant aquests campionats encara que no es fassin cada any, per exemple: sabem que el concurs de cassoles de pagès era el buitè, que el de botifarra era el segon i que el de petanca era el primer i potser també el primer el de bitlles, però algú sap quans se n'han fet de tir al plat o de pesca?.

S'ha reeixit a trobar una solució pel repartiment de badalls el dia de la rostida dels porcs i del vedell, encara que potser, caldria tenir més gent disposada a col.laborar.

El concurs de cassoles, enguany ha experimentat una forta devallada en el nombre de participants (colles que feien cassoles fora de concurs), això ja s'havia notat una mica l'any passat, però sobretot a la cassola de la Setmana Cultural. Les raons d'això poden ser diferents i segurament que no ens posaríem d'acord. De cara a l'any que ve caldria donar més informació del concurs força temps abans i per l'altre costat tornar a donar l'ajut econòmic que durant cinc o sis anys es va donar a totes les cassoles encara que pel tipus d'atüells (paelles) que empraven no entraven a concurs. No entenc que pel minso cost econòmic que això representava s'hagués deixat de donar, si més no, pels joves, podia ser un estímul.

Sóc del parer d'anar conservant tot allò que funciona sense caure en l'error, però de deixar-ho tot a perpetuïtat d'una manera inamobile. La Festa Major ha de ser tradicional i ensems nova cada any, i encara que mai no es farà res a gust de tothom cal anar aportant tot allò que la resta de l'any ens serà defícil de poder veure.

ANÀLISIS ELECTORAL

CAPÍTOL 2.

ANALISI DELS RESULTATS A ARTESA EN TOTES LES ELECCIONS

RESULTATS ELECTORALS:

	Gels. 1977	Gels. 1979	Auto. 1980	Gels. 1982	Auto. 1984	Gels. 1986
P.S.U.C.	95	95	92	58	60	62
A.P.-C.D.	19	1	-	67	84	127
P.S.O.E.	40	112	100	185	89	156
C. i U.	*236	92	105	178	307	246
E.R.C.	* 57	43	58	51	43	21
U.C.D.	138	221	202	43	-	-
BEAN-N.E.	-	12	36	18	30	-
C.D.S.	-	-	-	42	-	30
EXTREMA ESQUERRA .	-	8	7	7	-	1
ALTRES DRETES-U.D.	27	-	-	-	-	-
ALTRES ESQUERRA-A.V.	-	-	-	-	-	5
EXTREMA ESQUERRA .	-	13	3	15	5	18

*Es va presentar dins del Pacte Democràtic

*Es va presentar dins l'Esquerra Catalana

El comportament electoral dels artesencs, analitzant amb atenció les dades de les distintes eleccions, el podem dividir en dos grans grups. L'un d'un comportament, podríem dir, fidel envers els partits, d'una més marcada ideologia, encara que diversa. Partits normalment amb pocs recursos econòmics, i amb un tarannà radical, aptes solament per a persones amb uns criteris ja formats sobre Política.

L'altre Grup, pel que es decanten la majoria dels artesencs, és on s'encassellen els grans Partits. Els electors d'aquest Grup, a caprici, segons la Moda, els fan pujar o bai-

xar electoralment fent capitondes. es nota en els votans d'aquest Grup (llevat dels seguidors que aquests partits tenen al Poble) la compra del producte o millor dit la tria, per simpatia, segons el que es porta en cada moment, i és també segons qui intueixin ha d'ésser el cavall guanyador. Anem a demostrar-ho.

GRUP A.- El vot comunista, representat pel P.S.U.C., va obtenir el mateix nombre de vots en les dues primeres eleccions Generals, amb un 15% dels vots respectivament, aquest partit a Artesa i contra corrent, ha aconseguit gairebé mantenir-se, i en guany ha tret el 9'31% dels vots, la qual cosa suposa, tenir més del doble de vots que en el total de Catalunya. I a tall d'anècdota, us he de dir que el nostre poble, està entre els deu poble i ciutats d'arreu del País, on més es vota Comunista, fet que no es dóna en cap més altre partit.

E.R.C. ha estat, també, un partit força estable, entre un 6 i un 7% del total de vots, ha aconseguit en totes les eleccions, fins enguany que amb la pèrdua d'identitat que ha suposat col.laborar amb la dreta regionalista en el Govern de la Generalitat, ha perdut més de la meitat dels electors.

Nacionalistes radicals, és aquest també un vot força estable, entre un 2 i un 5%, quan més vots han sumat. Coincideixen, els seus millors resultats (cosa remarcable) en les dues eleccions Autònòmiques fetes fins ara. La qual cosa ens ve a dir, que en les eleccions al Parlament Espanyol, hi ha una forta posició abstencionista en aquest col·lectiu de votants.

Extrema esquerra. aquests votants de partits comunistes deversos, han aconseguit els millors resultats en les eleccions al Parlament Espanyol, entre un 2 i un 3% dels vots, amb força regularitat, la qual cosa ens fa pensar, no per atzar o

pel vot del cec, que obtenen els vots sinó que ho són per convenció.

GRUP B.- El P.S.O.E. ha passat de tenir només el 6% dels vots en les primeres eleccions, a gairebé un 30% en les del 82 (El Canvi) on va guanyar a Artesa i arreu. Encanvi, dos anys més tard, en les Autonòmiques del 84, va perdre més de la meitat dels vots passant a solament el 14% del total, per a tornar a pujar al 25% en les d'enguany.

C.D.S.- Aquest partit que a l'any 77 es va prentar coaligat amb d'altres en el Pacte Democràtic der Catalunya, va guanyar a Artesa amb gairebé un 40% dels vots. Dos anys després, 1979, coaligat definitivament amb Unió Democràtica, baixà estrepitosament fins al 15%, per davall inclús del P.S.U.C.. El seu millor resultat l'aconseguí en les Autonòmiques del 84 amb gairebé un 50% del total, baixà al 36% enguany.

A.P.- Va tocar fons a Artesa, aquest partit, l'any 1979, amb un sol vot, per anar creixent d'una manera notable fins enguany que ha aconseguit gairebé un 20% dels sufragis.

U.C.D.- aquest partit, ja enterrat, va guanyar a Artesa, en les Generals de l'any 1979, amb un 37% dels vots i en les Autonòmiques del 80 amb poc més del 30% per a caure en barrena cap a l'esbalç, l'any 82 amb només un 6% dels vots.

C.D.S.- La formació del duc de Suárez, l'any 82, en què va treure uns resultats quasibé ridícols a Artesa, obté el 6% dels sufragis, més del doble del total General, en canvi enguany, que ha obtingut un èxit més que notable, al poble, solament ha tret 30 vots i poc més d'un 4%.

Extrema dreta.- Ha passat de tenir l'1% dels vots, a tenir un vot sol i testimonial.

CONCLUSIONS.- Els partits del Grup A, com apuntàvem al començament, optenen gairebé sempre uns resultats força esta-

bles, de vegades, heroicament estables, que em fa pensar que el nostre poble és d'un comportament electoral força diferent de la gran majoria de pobles de Catalunya. El ventall de forces polítiques, que optenen uns resultats considerables, és molt superior a la resta i Partits que són minoritaris a Catalunya, amb davallades històriques, semblen tenir a Artesa el seu Santuari. La qual cosa evidencia que aquest grup de votants, són gent amb una forta consciència política, que difícilment es deixa vèncer pel desencís, o per les divisions que sofreixen els partits als quals voten. La ideologia clara és el que sura en aquest col·lectiu, per damunt de modes i defallències. Aquestes condicions, gens comunes a la resta del País es tradueixen, com ja veurem en el pròxim capítol, en uns resultats força atípics en les eleccions municipals.

GRUP B.- Els votants d'aquest grup que, per altra banda, conformen la majoria, tenen un comportament electoral que ratlla la frivolitat, es nota que es deixen endur per la propaganda electoral i per un sisé sentit, que els fa apostar sempre pel cavall guanyador, doncs a artesa, gairebé guanya sempre a les eleccions espanyoles el partit que ho fa a tot l'Estat, i en les autonòmiques el partit que ho fa a casa nostra. Tot això amb independència que el partit que guanya, sigui de dretes i centralista (UCD) o de centre-esquerra i centralista (PSOE), o bé de dretes i regionalista (CDC i UD). En aquest grup, també s'ha passat de no votar gens A.P. a donar-li prop del 20% dels sufragis. es, doncs, aquest, un grup d'un comportament inestable i a qui, en definitiva, va dirigida l'ofensiva i matxacadora propaganda electoral dels partits que a tants ens sembla desmesurada i inútil, i que per aquest col·lectiu es fa imprescindible.

CONCLUSIONS.- Artesa és el poble de la nostra comarca que té més votants dels partits conservadors, dividits els vots, entre dretes i esquerres, sempre són més els de dretes. És també Artesa, on els partits més radicals de l'esquerra opten millors resultats que en lloc.

Tot plegat, em fa afirmar, que el grau de concienciació política d'Artesa, amb totes les mancances que vulgueu és fora del comú.

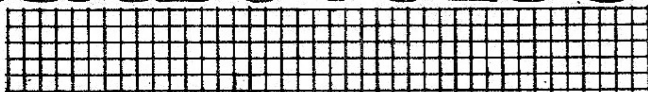
Es nota també, en els resultats, una tendència creixen del vot, cap als partits d'obediència catalana en detriment dels d'implantació estatal, fruit potser de la precoç consciència del fet nacional català (en referència a l'entorn) que s'ha donat a Artesa.

Al que no li trobo tanta explicació lògica, és al conservadurisme tossut, de la majoria de votants, ja que aquest no és (malgrat tots els intents) un poble de cacics ni de grans terratinents, ni tampoc de grans fortunes.

En definitiva els artesencs, que en moltes coses són força originals, en política no ho som menys i quan s'aconsegueix la quadratura del cercle és en les eleccions municipals, que analitzarem properament.

Felip Domènech i Costafreda

RAMBOCULTURA

Hi hagué un temps, quan l'esplendor de l'Imperi Romà, els ciutadans de la Ciutat Eterna afirmaven amb orgull "tots els camins porten a Roma". La història és clar, no es deturà allí i continuà avançant sense pausa en el temps, romans, bàrbars, moros, cristians, s'anaren desplaçant els uns als altres com a cultures dominants tot arrossegant el poble a la guerra i a la dessolació. Pels de sota sempre fou el mateix, hi hagués cristians com musulmans, cadascú havia d'afanyar-se les garrofes com bonament o malament podia, mentre d'altres treien profit del seu treball i s'enriquien. Això en Marx ho anomenà plus-vàlua.

Avui malgrat hagi plogut tant des de llavors, si bé és cert que aquest any no gaire, tot ve a ésser el mateix. Uns treballen molt i guanyen poc per tal que altres que són pocs guanyin molt; altres, que són molts, estan a l'atur i no guanyen res i la resta es mor de fam i víctimes de guerres absurdes -quina no ho és?, en apartheids discriminatoris, destruïts per les bombes terroristes o per les bales de la policia -una altra forma, però aquesta legal de terrorisme-, desapareguts en accions repressives de dictadures militars, entre l'asfalt de les carreteres alcoholitzats o de sobredosi d'heroïna, menjats pel càncer i altres malalties o pels escapaments radioactius de les centrals nuclears, i ara darrerament parlen del SIDA, un estrany i mortífer mal que diu condicionar els hàbits sexuals. Més o menys el mateix, desigualtat, injus-

tícia, irracionalitat, opressió, intolerància, mort indiscriminada, l'home contra l'home.

Amb tot, "el culte a la violència" com a alternativa de diàleg, emprada pels que manen, avui en diuen poders fàctics, com l'únic sistema real per a l'exercici interminable del seu poder. Després redacten la història només com a testimoni i glorificació del seu triomf i on haurien d'escriure assassinat hi fiquen justícia, on opressió hi fiquen llei, on mentida veritat i damunt dels perdedors, dels que sempre perden, un espès silenci de tomba.

Llavors, quan l'Imperi de Roma, tots els camins conduïen allí, per això Cartago fou destruïda i silenciada -"Delendas Cartago"- Avui duen a un altre lloc made in U.S.A., ens usa i llença. Nosaltres també serem silenciats poc a poc, subtilment democràticament aniquilats, ara pels fills de la gran U.S.A., però de fet sempre pels fills de la gran puta, hereus de la mateixa i perdurable mala puta opressora i assassina, la qual des del primer mico que matà un altre mico per aconseguir imporsar-se sobre altres micos, ha continuat parint, eternament perpetuant-se dins l'evolució de l'espècie, fins als actuals i sofisticats Rambos i aprenents de Rambo que tan alegrement el nostre Consell de Cultura ens oferí, com a únic espectacle cultural, dins el marc dels actes de la Diada d'aquest any en curs.

La gent, diuen, la qual omplia de gom a gom el cinema, en acabar la pel·lícula, se'n tornà satisfeta cap a casa, meravellats per la valentia i eficàcia del seu heroi i també per la perfecció dels efectes especials. Una estona agradable i dis-treta digueren, molts pensaran que ha estat un èxit.

LES PARIDES D'EN JOMAES

PARENTESI D'ESTIU

Quan arriba l'estiu, tothom sol pensar com pot passar les vacances, com pot escapar-se d'una rutina quotidiana, menys els pagesos, ja que precisament en arribar l'estiu, esperem que els fruiters, els cereals, etc. ens donin el fruit d'un part esperat, encara que per a molts aquest any ha estat un abortament, o bé un setmesó posat a l'incubadora. I no podem fer vacances perquè a més dels polítics, tenim uns enemics comuns que no ens deixen tranquils (per tranquil·litat de les cases de productes agro-químiques) com són "l'aranya roja", "l'apsila", etc..

I per tot això i d'altres coses que em callo, els lectors de LA FEMOSA es mereixen una lectura adequada al temps de vacances, una lectura refrescant, que en lloc de parlar d'aquesta màquina anomenada Govern, les parides escolleixen el camí de l'humor, de la rialla, de que tant necessitats estem en aquesta societat de presses. per tant he volgut consultar la "Biblioteca Popular de Catalunya" i treure d'ella sùmunds, semblances i d'altres acudits.

En primer lloc he triat cognoms catalans de doble significat:

El cognom més espés:	CLARET
el més lluminós:	SOL
El més empipador:	TOS
El més cremador:	FORN
El més bufó:	BONIQUET

El més escurat:	PINYOL
El més venerable:	ANTIC
Els més geomètrics:	PLA, RODÓ, QUADRES
Els més durs:	MUNTANYA, ROCA, PALET
Els més clericals:	IGLESIES, SANTS, CAPELLA, SACRISTA
Els més cantadors:	ROSSINYOL, PASSARELL
Els més aristocràtics:	MARQUES, COMTE, BARÓ, REI
Els més laboriosos:	FUSTER, FERRER, SABATER, SASTRE
Els més combustibles:	COC, CARBÓ, FUSTA
El menys dolç:	SALAT
El més estalviador:	GUARDIOLA
El més refrescant:	LLIMONA
El més consumit:	CENDRA
El més manset:	MOIX (gat)
El més espinós:	ARGELAGA
Els més vegetals:	OMS, PI, ALZINA, FIGUERA, ROURE, PRUNERA
Els més habitables:	CASES, QUADRES, PALAU, SALA
Els més útils:	RIBOT, PERPAL, SERRA
Els més comestibles:	BOU, COCA, CONILL
Els més insignificants:	MITJA, POC, PETIT
Els més humits:	FONT, RIU, ESTANY, LLACUNA
Els més salvatges:	LLEÓ, LLOP
Els més verds:	CAMPS, HORTA, PRAT, BOSC, SELVA

SÒMMUNS

Quin és el summun d'un xofer? Fer-se un vestit sempre que té una "pana"

El d'un home forçut? Girar una cantonada

El d'un astròleg? Estudiar els canvis d'una LLUNA DE MEL

El d'una florista? Tenir molts PENSAMENTS

SEMBLANCES

En què s'assemblen, una tempesta i els que van a ballar a una discoteca?

En què BA-LLEN-PAGANT

En que s'assemblen, la llengua alemanya i una purga?

En què costen DE PENDRE

En que s'assemblen, una àvia i la Sagrada Família?

En què és una MARE-VELLA

En què s'assemblen, un ballador de tangos i un carreter?

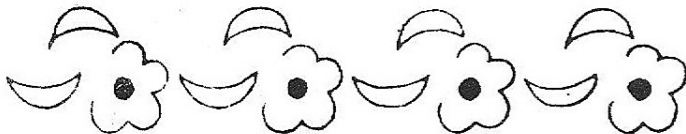
En què el carreter toca l'esquena del cavall i
el ballador toca l'esquena de la QUE-BALLA

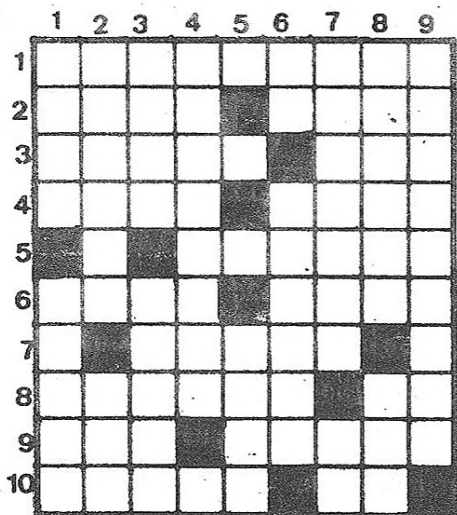
En què s'assemblen, els socialistes i els militants del PSOE?

EN RES DE RES

Bé, amic lector, bon estiu i bona collita, i si no és així, a esperar l'any que ve.

JOMAES

Mots Encreuats

HORITZONTALS:

- 1- (.....) Ramon I de Barcelona, un dels comtes de barcelona
- 2- En femení i al revés, molt poc freqüent. Nom de consonant.
- 3- Actes dels criminals. Individu pertanyent a un antic poble germànic.
- 4- Cavall petit i vigorós. Acostumi, habitui.
- 5- Consonant. Al revés, simular.
- 6- Vocals. Al revés, nom de lletra grega.
- 7- Consonant, Soldats que van a peu. Cent.
- 8 Al revés, que conté deu. Adjectiu possessiu.
- 9- Trobament de l'ànim en presència d'algun perill.. Home lúbric, lasciu.
- 10- Al revés, serie de trons, petards, que esclaten seccessivament. Pronom personal.

VERTICALS:

- 1- Compositor alemany (1685-1750). Distància a recórrer.
- 2- Acció d'errar. Bassa on es posen les pells a adobar.
- 3- Al revés, remar endarrera. Poema dramàtic posat en música.
- 4- fari- es erms. Consonant.
- 5- Consonant. Consonant. Vocal que val una unitat. Punt cardinal.
- 6- Nom de consonant. Estat de l'Àfrica oriental.
- 7- Que no comporten cap retard. Infusió.
- 8- Depres-

sió produïda en un cos pel fregadís d'un altre. Persona que es dedica a la mímica. 9- Confirmar, fer-la valedora.

C	Ç	T	A	U	R	E	E	Ç	S
D	A	G	E	H	E	S	Q	E	I
U	T	P	O	G	C	T	I	A	N
J	S	E	R	O	N	R	Y	Q	I
E	L	E	R	I	A	E	Ç	U	M
L	V	P	E	N	C	U	N	A	E
D	I	L	E	J	F	O	U	R	G
O	S	A	G	I	T	A	R	I	O
P	E	I	X	O	S	E	P	N	R
E	R	E	A	Ç	N	A	L	A	B

Sopa de Lletres

Cercant dins d'aquest requadre, en totes les direccions, hi podreu trobar el nom de 10 signes del Zodíac.

SOLUCIONS

mots encreuats

sopa de lletres

- 1- Bach. 2- Frrada. 3- Ciar. 4- Ermaries. 5- N. S. I. Oest. 6- Re. Uganda. 7- Urgents. 8- Frosiò. 9- Ratificar. 10- Traca.
- Em.

HORIZONTALS:

VERTICALS:

C	Ç	T	A	U	R	E	E	Ç	S
D	A	G	E	H	E	S	Q	E	I
U	T	P	O	G	C	T	I	A	N
J	S	E	R	O	N	R	Y	Q	I
E	L	E	R	I	A	E	Ç	U	M
L	V	P	E	N	C	U	N	A	E
D	I	L	E	J	F	O	U	R	G
O	S	A	G	I	T	A	R	I	O
P	E	I	X	O	S	E	P	N	R
E	R	E	A	Ç	N	A	L	A	B

HUMOR

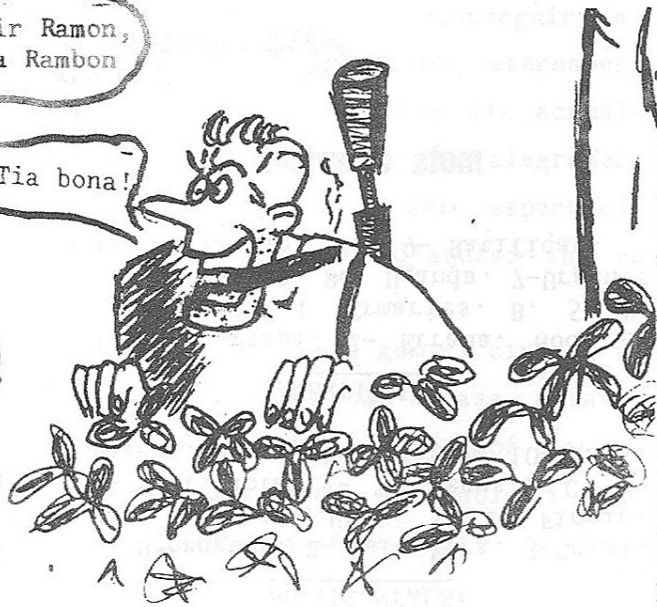
Des que el pare ha vist "Rambo" que no puc jugar a guerra; sempre em pren les juguines... Es com un crió!!

Ara ja no li puc dir Ramon, ara vol que li diga Rambon

Tia bona!

ESPIGANT

DADES SOBRE L'EVOLUCIÓ DE LA VIDA

Tot fullejant una revista que en aquest temps de vacances m'ha caigut a les mans, m'ha cridat l'atenció la paraula "evolució" per la qual s'intenta estudiar al laboratoris, valent-se de les teories com és la "cosmogènesi" tal com la presenten els físics des del primer moment en què els móns comensaren a rodar; i la "biogènesi" en què apareix el "principi vital" l'origen de la vida a la Terra.

L'EVOLUCIÓ és una "hipòtesi" que intenta acoplar fets i dades que proporciona la paleontologia i la biologia. Intentarem veure el que succeí, molt abans que existís a la terra, homes i dones amb capacitat d'averiguar-ho.

S'empra tècniques físiques i químiques que assenyalen els processos de les formacions primitives de la vida. Plantes i ossos fòssilitzats que apareixen en els mètodes de les "proporcions del fluor" i la tècnica del "nitrogen" i mètodes de la "reactivitat" per determinar el temps amb tota precisió. Fent una sèrie de combinats "isotops" amb oxigen valent-se de la radioactivitat del carboni 14 i del potasi argon s'assenyalen els processos de la naturalesa.

TAULA DEL TEMPS GEOLOGIC:

ORIGEN DE L'UNIVERS:	20.000.000.000 anys
ORIGEN DE LA TERRA:	4.500.000.000 "
ORIGEN DE LA VIDA:	2.000.000.000 "

Nom de les edats de la terra: "Era paleozòdica" vida antiga, "mesozòdica" vida mitjana, i "cenozoica" vida recent, fins arribar al quaternari i pleistocè (evolució de l'home).

A cada Era apareixen fòssils geològics de diferents espècies d'animals i finalment a l'Era cezòdica apareixen els mamífers; i en el "terciari" d'aquestes edats es produeix l'evolució dels animals i en el quaternari es qualifica com l'Edat de l'HOME.

El testimoni dels fòssils deixen mostres molt simples en els primers períodes, segueix la progressiva multiplicació del nombre i de les menes de formes orgàniques, des de les simples fins a les complexes.

Personatges de vàlua han exposat hipòtesis que altres han desvalorat presentant evolucions diferents. Linneo demostrà una tesis en la seva obra "Unitat de Vida" que després es comprovà que la seva hipòtesis era desencertada.

Entre els biòlegs, Buffon i Lamark i, destaquen-se, Darwin amb la seva "Selección Natural" en el llibre "El Origen de las especies" després també foren rebutjades per Mendel (1822-1884) basant-se en l'essència de la "GENETICA".

En la terminologia moderna els elements de Mendels es denominen "genes". El "gen" és una petita part o factor del "cromosoma" element que es troba al plasma germinal. Expressa "la llei de la segregació, la llei de puresa dels "gamets" cel.lula reproductora, i la llei de distribució independent.

La Paleontologia aprecia pas a pas una estructura orgànica ordenada i progressiva incloent la cranial, fins arribar a l'estructura en què actualment veiem l'ésser humà.

des de carnívors (con el lleó) passant pels artiadàctils (deina, girafa, etc.) esdevenen els primats (simis) moltes i diferents famílies, que es divideixen en cercopiteos o simis

del món antic, cèbits o simis del món nou i honimoides (antropormos i home).

Es la paleontologia la que dóna testimoni de l'aparició d'un ésser estrany, diferent dels altres éssers perquè fabrica i utilitza objectes.

Els calculs més antics dels fet d'emprar objectes poden estirar-se fins a 600.000 anys, al principi de l'edat de pedra (fòssils descoberts demostres que l'ús del foc ja fa més de 400.000 anys que es coneix).

En la cultura Aurignac, de l'epoca glaciària fa 45.000 anys apareix l'home de Neardenthal, de Cromagnan i de Sandia, que ja treballen la pedra, l'os i la fusta.

Podíem ennumerar excavacions que testifiquen el desenvolupament biològic de l'home, més ben dit, el seu desenvolupament tècnic.

Amb aquestes dades i seguint una cronologia rigorosa es va del pas de l'"homo faver" a l'"homo sapiens".

job

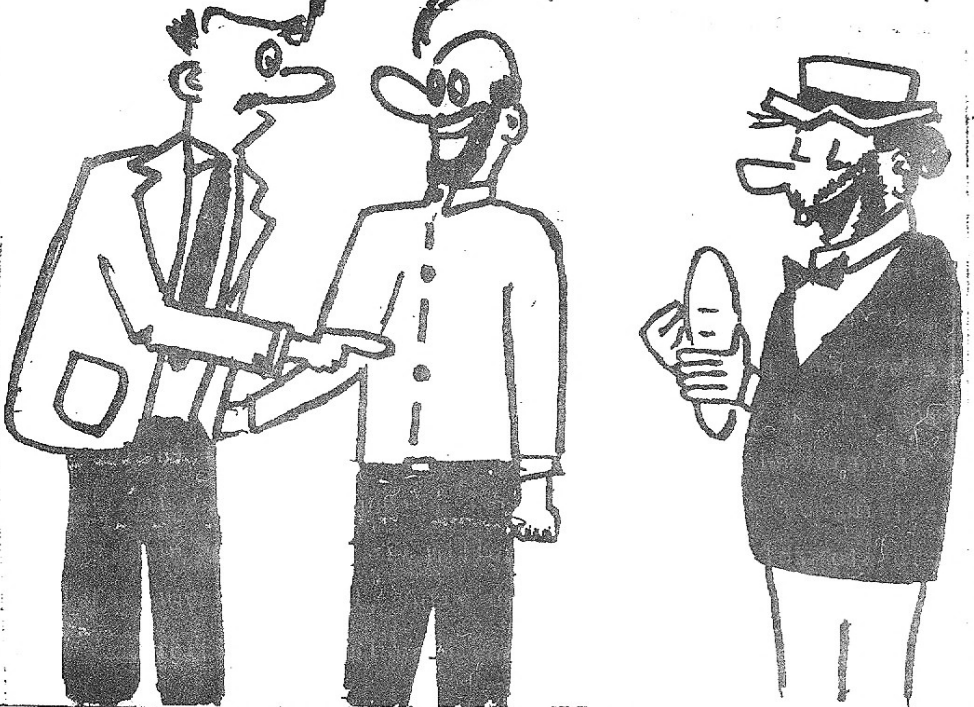
(Extracte Rta. I de Pau)

HUMOR

BONA FESTA MAJOR

Què hi fa el Carpanta
aquí a Artesa?

Ha vingut a la FESTA MAJOR
per a veure si es podia
treure la gana d'una vegada

PER UN MUSEU ETNOGRÀFIC (4)

LES EINES DE FERRER

poca gent trobaríem que no haguessin estat mai en alguna de les tres ferreries d'Artesa ja sigui per anar-hi adobar qualsevol eina o recabar els serveis del ferrer per arranjar qualsevol cosa que convingui adobar en la casa a aquest vell ofici que inclou tota mena de especialitzacions, té a Artesa tres representants, l'Isidre de ferrer, El Josep de cal Xero i el Ramon de la Felisa.

Ens adonem que l'únic que té el renom ferrer, és l'Isidre Drudis i Domingo ben segur pel fet que el seu pare l'Isidre Drudis i Pujol i el seu avi l'Isidre Drudis i Mor tota la vida ja ho havien estat, en la seva casa del carrer de Castellldans, damunt de la porta en la dovella central de l'Arc i veiem una enclusa en relleu i la data 1876 encara que la ferreria inicial fos tocant a cal Aleixs on també al llindar de la porta hi ha una enclusa picada a la pedra.

El Josep Besora i Iglesias també continua la tradició familiar, el seu pare el Josep Besora i Montsarrat que feia de fuster canvià d'ofici i s'establí de ferrer a la mateixa casa del carrer del Castell cal xero, l'any 1926 data en què està tallada en la fusta del piló de l'enclusa aquesta fa un pes de 158 kg. marca Claudinon i data 1883 i la va comprar el seu pare a bell-lloc on hi havia uns tallers de la Renfe.

El Ramon Gallart i Batlle aprengué l'ofici amb un ferrer ara ja desaparegut que es deia Tomas (cal Tomas de la Plaça) i que en plegar el substituï el Bep de l'Auró que heretà el

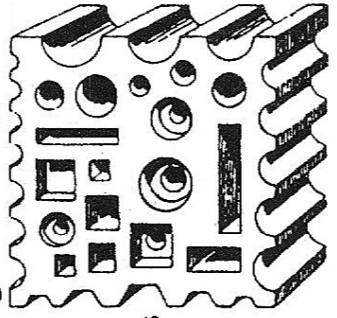
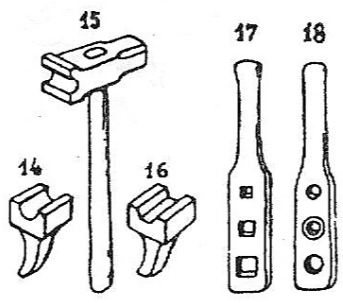
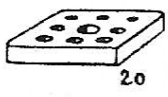
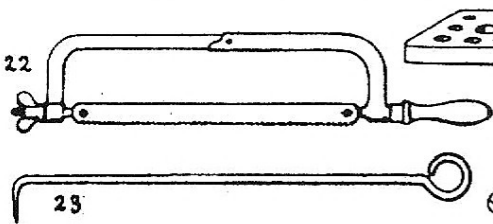
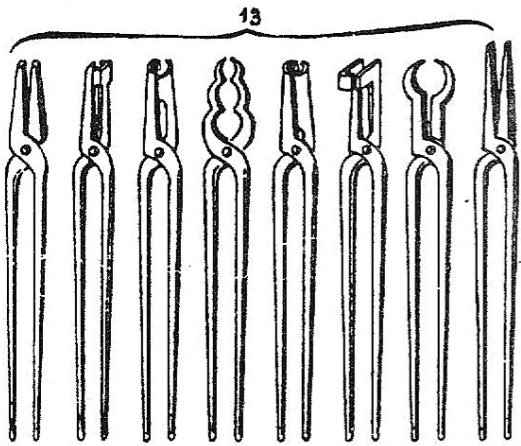
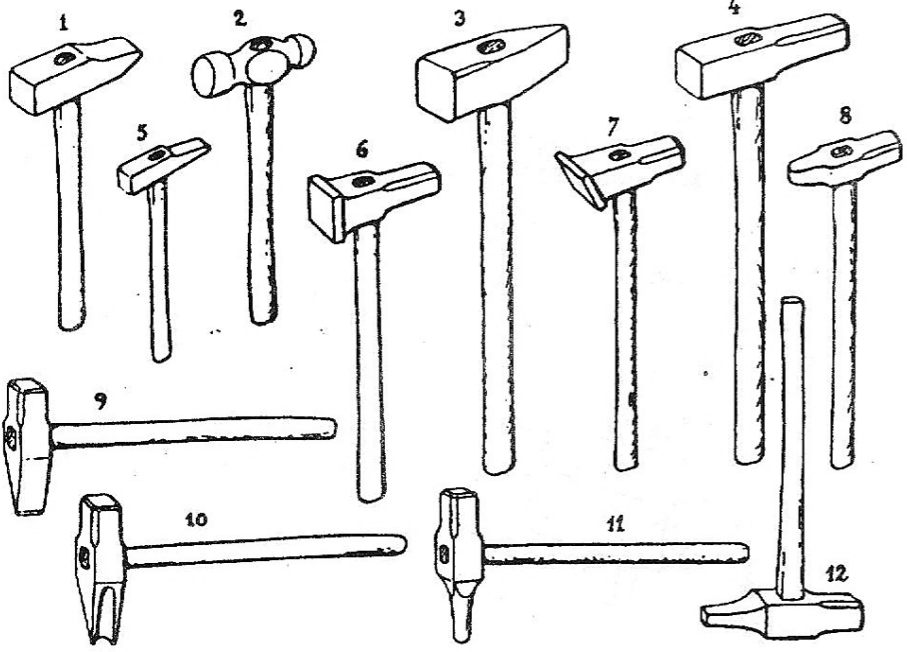
Renom ja que encara ara, i ja fa anys que es mort la gent el coneix pel Bep del Tomás. Quan aquest plegà per a establir-se de cafeter el pare del Ramon Gallart comprar al Bep tots els estris de l'ofici i aquest obrir la ferreria a ca la Felisa al carrer Nou l'any 1931 té una enclusa que fa 133 k, amb data 1899, i marca Barcelone. Aquesta ferreria fou traslladada fa uns quans anys al carrer de Sant Ramon.

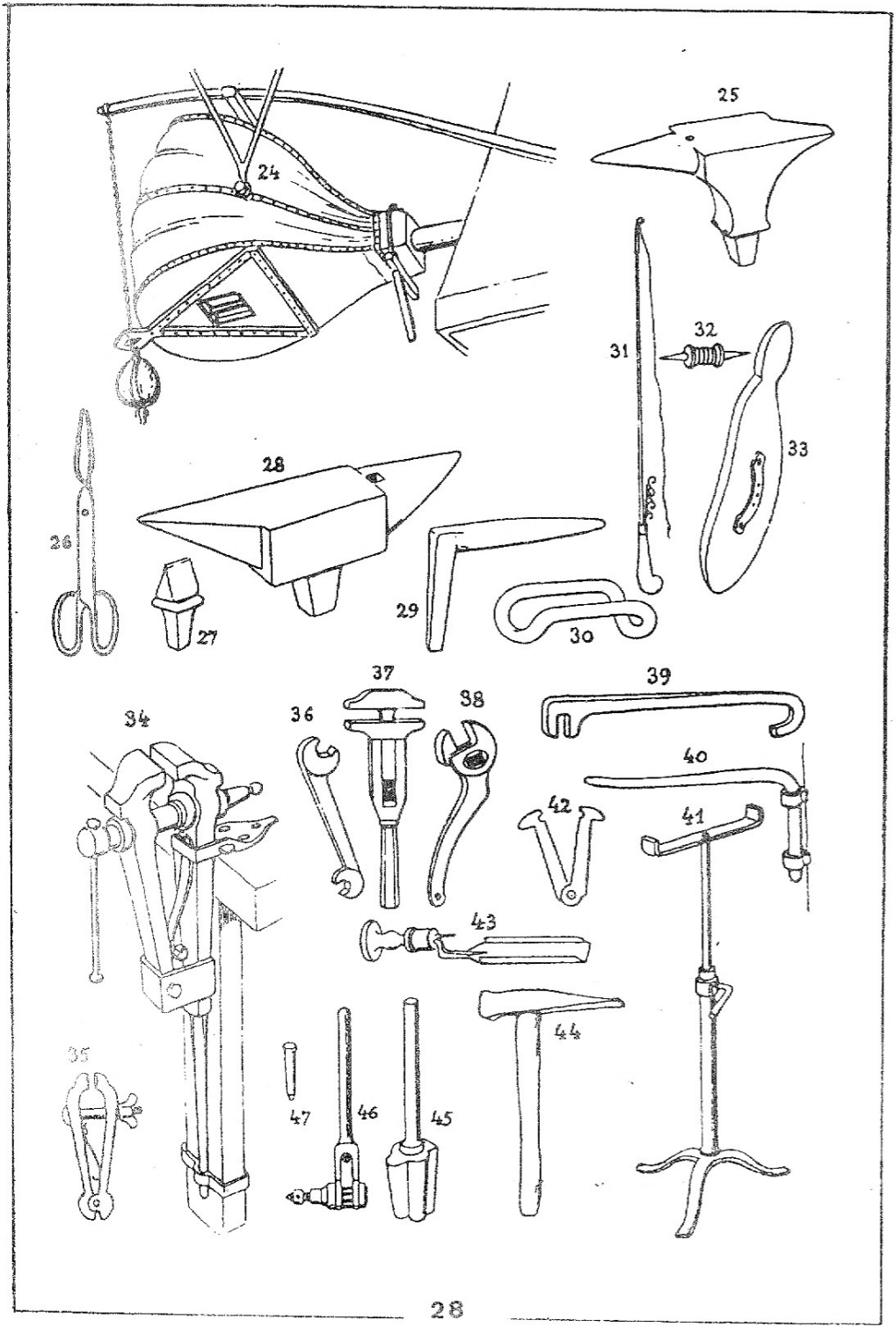
El ferro és un metall molt abundós en tota l'escorça terrestre el 5% d'ella es compon d'aquest metall, i és un element imprescindible per a la vida d'animals i plantes, en els vegetals és necessari per a la formació de la clorofil·la, en les persones una part del ferro absorbida pels aliments és absorbida per l'estomac o pel duodè i es emmagatzemada al fetge a la melsa i al moll vermell dels ossos. Té unes característiques de molta duresa i elasticitat així com de ràpida oxidació (rovell) es fon a una temperatura entre 1200 i 1400° i a 800° es pot soldar amb ell mateix.

Segons la divisió tradicional de la Prehistòria la del ferro és la tercera i darrera de les tres edats dels metalls després; aquesta divisió en la primera meitat del segle XIX i obeïa a una divisió purament tipologista.

La forja del ferro descoberta a mitjans del segon mil·lenni A.C. no s'introduí a la mediterrània fins els segles VIII-VI A.C. de la mà dels Fenicis i dels Grecs.

Aquestes eines que s'adjunten estan tretes del diccionari català-castellà-balear els textos sobre composició morfològica i fixació històrica són de la Gran Enciclopèdia Catalana, les dades Etnogràfiques les hem d'agrair a l'Isidre del farrer al Josep del Xero i al Ramon de la Felisa.

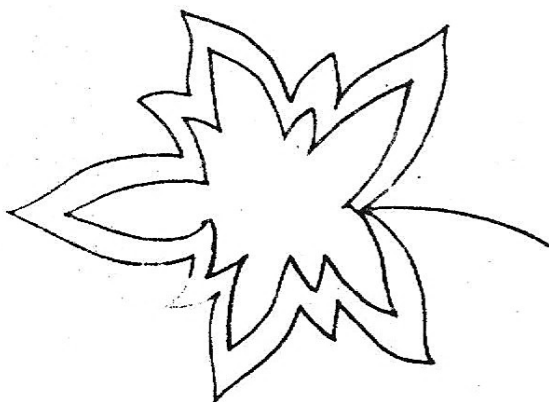

EINES DE L'OFICI DE FERRER

1- Martell de forja, 2- martell de bolla, 3- mall, 4- escaire de màneg, 5- martell de pena, 6 i 7- plana, 8 escanyador, 9- tallant, 10- gúbia, 11 i 12- punxó, 13- estenalles (de diferents classes), 14, 15 i 16- tast, 17, 18 i 19- clavera, 20- auvera, 21- auvera rodona, 22- arquet o serra, 23- atiadr, sirventa o tiràs, 24- manxa o manxó, 25- higòrnia, 26- esmolles o estenalles del foc, 27- tallantó o tallador, 28- enclusa, 29 pixed, 30- capador o engomador, 31- arquet o espasí, 32- trepant, carrutxa o taladre, 33- violí o paleta, 34- caragol, 35- estenalles o garagol de mà, 36- clau cigonya, 37- clau anglesa, 38- clau universal o clau muleta, 39- grifa o tornagauxes, 40- mosso, 41- cavallet o mossa, 42- mordassa o queixalets, 43- botavant o llembroix, 44- passadora, obridora o cavall-matxo, 45- dental, 46- xitxarra o cric, 47- punt, (els números 31, 32 i 33 formen un conjunt d'eines destinades a foradar peces de ferro per la rotació del trepant, avui ja no s'usa, perquè les perforadores mecàniques el substitueixen amb gan avantatge).

Grup d'amics per un Museu Etnogràfic d'Artesa.

DARRERA DEL MIRALL

CONTINUACIÓ

Un adéu sempre està definit per la distància, ja sigui en el temps, en l'espai o en el grau d'aproximació afectiva. Es pot estar a dues hores de trobar-se, a cent quilòmetres d'abraçar-se o a un sol mot de salvar un adéu i recuperar terreny vers quelcom o algú. Però quan la inflexió d'un adéu vol dir renúncia, pèrdua sense remissió i el distanciament esdevé interminable i llavors és invariable al temps, a l'espai o a l'afecte que hom sent i no és mai com un punt i a part sinó que resta ferm, perllongant-se en els instants viscuts, en els metres trepitjats o en la percepció dels sentiments i les experiències. És llavors, només llavors, quan hom se n'adona dolorosament que hi ha uns adéus més llargs que uns altres.

Feia quasi quatre dies que no sabia res d'ella quatre dies de confuses imatges del passat, com si aquest es ressis-tís a ésser negat i reivindicés d'alguna manera el seu dret a determinar el present d'en Lluís, ell que volia 'empezar-lo a fer punyetes d'un cop, no s'havia pensat mai que era tan complicat pretèrits, tampoc que era tan summament difícil trobar dins la seva vida uns punts de referència prou nítids que evidenciessin, almenys en part, aquell anhel de rebel·lia o potser de rebel·lar-se contra ell mateix.

Tota rebel·lia és la cristil·lització d'un trencament, el producte de l'aproximació violenta i desenfrenada de dos punts oposats, però la guspira i el dispositiu inicial de tot

aquest moviment és la negació. De fet tot hauria estat més senzill si aquesta no hagués estat encarada contra ell mateix, si el pas previ i necessari no hagués estat el renegar de tot allò que havia estat la seva vida.

Es trobava doncs reduït al valor de res, com aquelles monedes sense curs que han perdut la seva funció mesuradora del preu de les coses i sobretot, es trobava sol, per primera vegada a la seva vida l'aplanava el pes de l'absoluta soledat, d'aquella solitud sense retorn o no es possible trobar res que no sigui la imatge avorrida i trista d'un mateix.

Se sentia esgotat, feble, necessitat de quelcom o algú que l'ajudés a atemperar aquella angoixa. Qui sap si ella, si ho demanés prou bé, tornaria per acompanyar-lo a cercar un sentit, o només... en tendria prou, tots dos fent un cafè, parlant del que els passava. Els records però s'amuntegaven desosdernadament, ella somreïa sempre segura d'ella mateixa. La conegué en coincidir tots dos en un viatge a París, després l'atzar els apropà de nou a la sortida del cinema, un cafè i un tallat els descobrí que es trobaren a gust l'un amb l'altre: intercanvi de telefons, -dissabte que ve hem de sopar junts- una llarga conversa en aquell bar, l'interès mutu que anava augmentant. I ja no hi havia gaires més coincidències, les cites prefixades, el primer beset i el primer t'estimo, una concepció molt semblant de les coses, l'amor entés com un estat espiritual on el sexe no hi tenia cabuda fins al matrimoni i només amb fins reproductors, l'autocontrol i la negació de la necessitat del plaer, el puritanisme i la virginitat com a valors absoluts, com a contínuus exorcismes per a despistar l'impuls del desig i la idea del pecat, la castedat i la negació de les passions, l'estabilitat entesa com adaptació de

l'individu a una moral convencional que subordina la persona als seus postulats. I ara se n'adonava el molt que l'havia desitjat tot aquell temps, l'anhel que sentia pel tremolar conjunt de carícies que al principi haurien estat feixugues, però que poc a poc i cada vegada més haurien esdevingut precises, més avesades en la recerca d'un llenguatge en el qual era analfabet.

Encara amb pijama agafà el telèfon i marcà nerviosament el número de la Clara, des de l'altre costat de la línia contesta la seva minyona.

-Digui'm

-Escolti! Que no hi és la Clara?

-De part de qui si us plau?

-D'en Lluís Beltran

-Ah! Hola senyor Lluís, la Clara ha marxat a l'Anglaterra

-Que sap quan tornarà?

-No ho sé senyor Lluís, però crec que s'hi quedarà bastant temps, almenys dos mesos.

-Sap si ha deixat algun encàrrec per a mi?

-No senyor Lluís, no ha deixat res per a vostè

-Bé, moltes gràcies Paula.

-Vol que li digui alguna cosa de la seva part?

-No, gràcies.

-Adéu senyor Lluís.

-Adéu.

En Lluís penjà lentament el telèfon i s'agafà el rostre entre les mans. Les paraules de la minyona ressonaven fresques en la seva memòria "-no senyor Lluís, no ha deixat res per a vostè-".

-No ha deixat res- mussità ell.

(continuarà)

LA FEMOSA

AGRUPACIÓ CULTURAL

ARTESA DE LLEIDA

LA MARTINGALA

UN
BALL

DE
FESTA
MAJOR

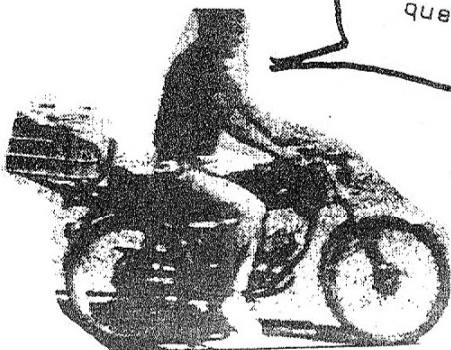
L'ingredient més important de la nostra Festa Major sempre és el ball.

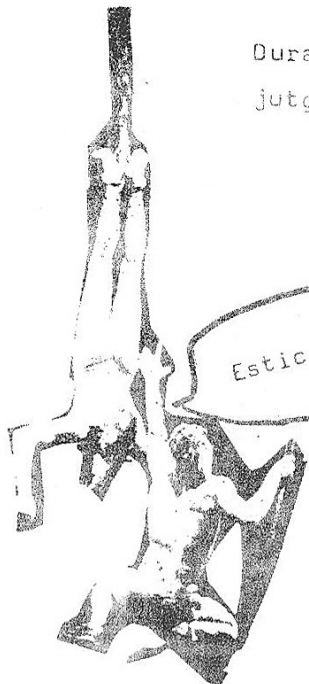
Tranqui titi
que tinc feina!

Va colegui
que fem tard!

Per això molts
es donaren pres-
sa per arribar-hi,
d'altres però, no
hi patiren gaure.

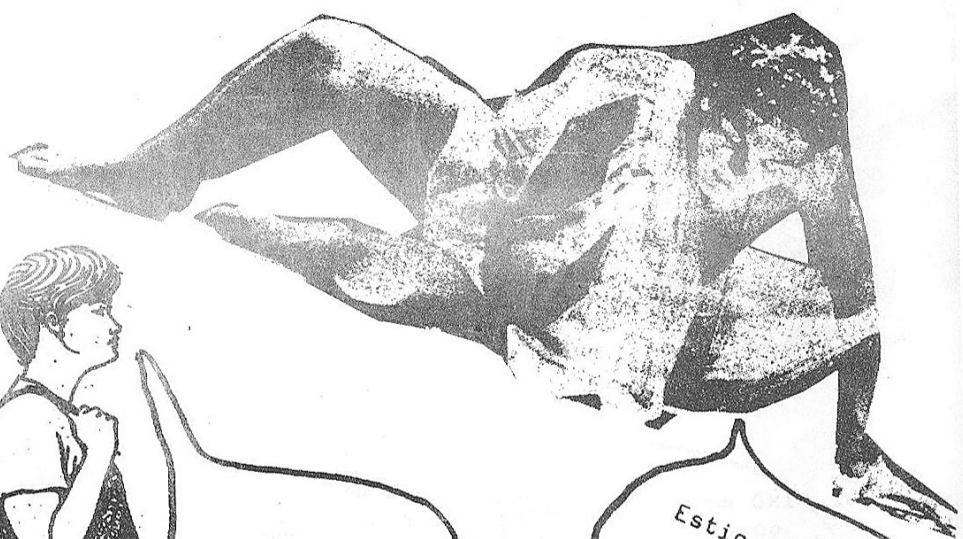
Durant el ball veurem de tot, sinó
jutgeu' vosaltres mateixos...

Estic penjat!

Tope guai!!!

Estic molt em-
prenyada de tu
tio.

Estic fet pols,
ens vam passar!

NO NO NO NO NO

Aviat passaré al
Llibre de Records per
911 carbasses per
minut.

NO NO NO NO NO

NO NO NO NO NO NO NO

De morenes com
tu en tinc el
cul tot ple,
xavala!

NO NO NO NO NO NO NO

Te'n vas a fer
punyetes!

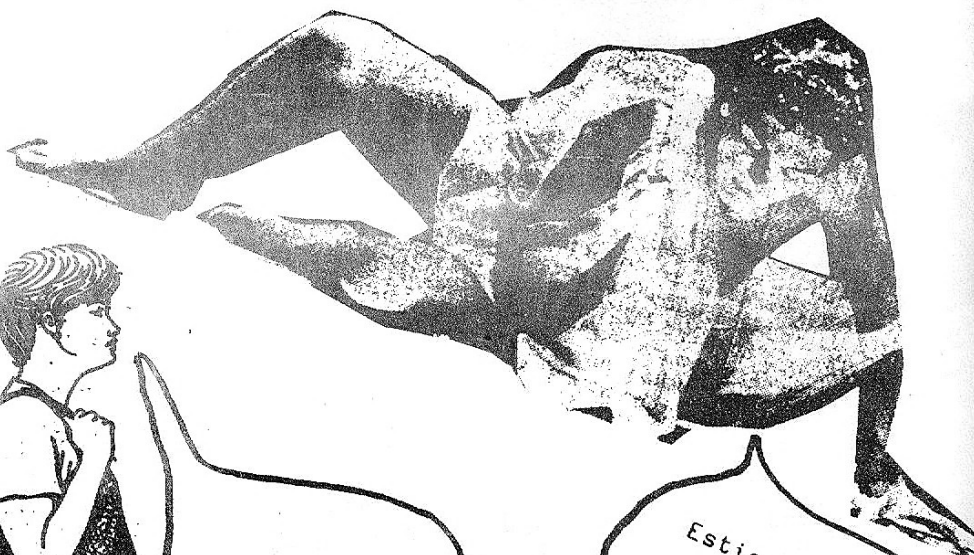
Durant el ball veguerem de tot, sinó
jutgeu vosaltres mateixos...

Estic penjat!

Tope guai!!!

Estic molt em-
prenyada de tu
tio.

Estic fet pols,
ens vam passar!